Frases fetes i refranys

> *A l'examen hi ha deu frases fetes on falta una paraula. No es poden deduir: o les coneixes o no. La millor estratègia és aprendre-les agrupades per temes i fixar-te en el mot exacte, perquè sovint hi ha una variant col·loquial que no és la bona.*

1 Enfadar-se i perdre la paciència

- **Perdre els estreps**: perdre el control.
- **Treure foc pels queixals**: estar molt enfadat.
- **Tenir la mosca al nas**: estar molest o sospitar alguna cosa.
- **Posar el crit al cel**: queixar-se molt fort.

2 Enganyar i ser enganyat

- **Donar gat per llebre**: donar una cosa de menys valor que la que es promet.
- **Caure de quatre potes**: deixar-se enganyar del tot.
- **Fer-se l'orni**: fer veure que no se sent o no s'entén.
- **Fer volar coloms**: fer creure coses impossibles.

3 Esforç i dificultat

- **Fer mans i mànigues**: fer tot el possible.
- **Remoure cel i terra**: buscar o intentar per tots els mitjans.
- **Bufar i fer ampolles**: ser molt fàcil.
- **Costar Déu i ajuda**: costar molt.

4 Diners

- **No tenir ni un ral**: no tenir diners.
- **Tirar la casa per la finestra**: gastar sense mirar prim.
- **Anar escurat**: anar just de diners.

5 Parlar i callar

- **No tenir pèls a la llengua**: dir el que es pensa sense embuts.
- **Clar i català**: d'una manera molt clara.
- **Muts i a la gàbia**: callar i no dir res.
- **Fer-ne cinc cèntims**: explicar una cosa breument.

6 Situacions

- **Estar entre l'espasa i la paret**: no tenir cap sortida bona.
- **Tenir la paella pel mànec**: tenir el control.
- **Ficar-se de peus a la galleda**: equivocar-se, fer una pífia.

- **Anar-se'n en orris**: fracassar del tot.
- **Fer un forat a l'aigua**: no aconseguir res.

7 Refranys que surten sovint

- **No diguis blat que no sigui al sac i ben lligat**: no donis res per fet abans d'hora.
- **Qui dia passa, any empeny**: anar tirant sense pensar en el futur.
- **A cada bugada es perd un llençol**: cada canvi comporta alguna pèrdua.
- **Qui no vulgui pols, que no vagi a l'era**: qui no vol problemes, que no es fiqui on n'hi ha.

8 Consells per a l'examen

- Llegeix tota la frase: el context et diu el sentit, i el sentit et porta a la frase feta.
- Compte amb el nombre i el gènere: *pèls*, *estreps* i *queixals* van en plural.
- Evita els calcs: es diu *ficar-se de peus a la galleda*, no «meter la pata» traduït.

Practica-ho

Omple els buits. Les solucions són al final.

1. Va fer mans i _____ per aconseguir les entrades.
2. Amb aquell comentari es va ficar de peus a la _____.
3. Quan va veure el desastre, el director treia foc pels _____.
4. Diu que ens farà rics, però només fa volar _____.
5. No pateixis, aquest exercici és bufar i fer _____.
6. No tinc ni un _____ fins a final de mes.
7. Ens ha costat Déu i _____ arribar fins aquí.
8. Ja t'ho vaig dir: qui no vulgui pols, que no vagi a l'_____.

Les meves notes

Solucions

1. **mànigues**. «Fer mans i mànigues»: fer tot el possible.
2. **galleda**. «Ficar-se de peus a la galleda»: equivocar-se, fer una pífia.
3. **queixals**. «Treure foc pels queixals»: estar molt enfadat.
4. **coloms**. «Fer volar coloms»: fer creure coses impossibles.
5. **ampolles**. «Bufar i fer ampolles»: ser molt fàcil.
6. **ral**. «No tenir ni un ral»: no tenir diners.
7. **ajuda**. «Costar Déu i ajuda»: costar molt.
8. **era**. «Qui no vulgui pols, que no vagi a l'era»: qui no vol problemes, que no es fiqui on n'hi ha.